

Frontotemporale dementie

Frontotemporale dementie (FTD) staat ook wel bekend als de ziekte van Pick (spreek uit: Piek) of frontaalkwabdementie. Bij deze vorm van dementie zijn vooral de hersengebieden beschadigd die een belangrijke rol spelen in besluitvorming en gedrag, emotionele reacties en taalvaardigheid. Kenmerkend voor FTD is de verandering in persoonlijkheid en gedrag. De behandeling richt zich daarom met name op het onderdrukken van de verschijnselen van gedragsverandering. Veel mensen met frontotemporale dementie zijn relatief jong: na de ziekte van Alzheimer komt deze vorm van dementie het meest voor bij mensen tussen de 40 en 60 jaar.

Symptomen

Wanneer u de diagnose frontotemporale dementie krijgt, werkt uw geheugen waarschijnlijk nog relatief goed. Het zijn vooral de voorste delen van de hersenen die beschadigd zijn bij deze vorm van dementie. Welke uitingsvorm van de ziekte bij u optreedt, is afhankelijk van het gedeelte van de hersenen dat als eerste wordt aangetast.

Er zijn 3 uitingsvormen van frontotemporale dementie:

- veranderingen in gedrag, persoonlijkheid en emoties: moeite hebben om situaties juist te beoordelen, onvoorspelbare reacties, ongeremd of juist dwangmatig gedrag
- veranderingen in taalvaardigheid zoals spreken, begrijpen, lezen en schrijven
- veranderingen in motoriek zoals moeilijker bewegen/lopen, trillingen, coördinatieproblemen en daardoor een toenemende kans op vallen

Veranderingen in gedrag

FTD begint vaak met een gedrags- en/of persoonlijkheidsverandering. U kunt ongepaste of risicovolle dingen doen of ongevoelig overkomen. Het kan ook voorkomen dat u nergens aan toekomt en de hele dag apatisch op de bank zit. Dwangmatig gedrag is ook een uitingsvorm van FTD: dit betekent bepaalde activiteiten uitvoeren in een vaste volgorde. Bijvoorbeeld gaan eten als de aardappelen nog niet gaar zijn omdat het eten op een bepaalde tijd op tafel moet staan.

Naarmate de ziekte vordert, kunt u ook moeite krijgen met het formuleren van zinnen. Kenmerkend voor deze fase is het gebruik van steeds dezelfde woorden en het vermijden van een gesprek. U begrijpt in eerste instantie nog wel wat er tegen u gezegd wordt, maar u kunt zelf steeds moeilijker antwoorden. Mensen met FTD herhalen ook vaak de laatste woorden van een vraag in plaats van antwoord te geven. Dit wordt echolalie genoemd. De geheugenproblemen die horen bij andere vormen van dementie, doen zich

bij FTD meestal pas later voor.

Oorzaken

FTD leidt tot aantasting van de frontaalkwab. Dit is het deel van de hersenen dat ons gedrag regelt en waar alle informatie binnenkomt. Hier worden keuzes gemaakt en besluiten genomen, plannen gesmeed en handelingen gecoördineerd. Ook wordt hier gedrag getoetst aan normen en waarden. Door hersenschade in de frontaalkwab raakt het gedrag ongeremd en stuurloos.

Er sterven bij FTD ook hersencellen af in de temporaalkwab. Dit hersendeel speelt eveneens een rol bij het regelen van ons gedrag, maar is vooral belangrijk voor taal en spraak

Erfelijkheid

FTD wordt in 25 tot 40 procent van alle gevallen veroorzaakt door een afwijkend gen. In die gevallen komt FTD bij meerdere personen in de familie voor. Als één van de ouders een erfelijke variant van de ziekte heeft, is de kans 50 procent dat hun kind deze ziekte ook zal krijgen.

Behandeling

Er bestaat op dit moment geen behandeling waarmee FTD te genezen is. Wel kunnen sommige verschijnselen van de ziekte worden onderdrukt of verminderd met medicijnen. Dit geldt met name voor bijkomende gedragsproblemen.

Verloop van de ziekte

Sommige mensen met FTD gaan snel achteruit, anderen blijven lang stabiel. Hoe het verloop bij u zal zijn, is lastig te voorspellen. In het begin zijn de verschillende vormen vaak goed te onderscheiden. Wanneer de dementie vordert en de symptomen toenemen, neemt het onderscheid af.

Lotgenotencontact

De stichting FTD Lotgenoten heeft een telefonische hulplijn voor vragen over FTD: (085) 401 25 96. Deze hulplijn kunt u 24 uur per dag bellen. Daarnaast worden jaarlijks enkele contactdagen voor lotgenoten georganiseerd. Lees meer hierover op www.dementie.nl.